

4. 9. 2013

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Trestné činy v dopravě ve světle aktuální judikatury Nejvyššího soudu České republiky

V dnešní uspěchané době je takřka nezbytností, a to ať již v pracovních či soukromých záležitostech, řízení motorového vozidla. Statistiky nehodovosti na našich silnicích jsou neúprosné. Pokud již k dopravní nehodě dojde, pak tato nemusí vždy vyvolávat pouze následek v podobě odpovědnosti občanskoprávní, ale často má přesah i do sféry trestní. Cílem tohoto článku je tak stručné shrnutí zajímavých rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky (dále jen NS ČR) týkající se právě trestní odpovědnosti při dopravních nehodách. Níže tedy uvádím vybraná rozhodnutí, resp. vždy právní větu se stručným komentářem a závěrem, který z daného rozhodnutí v praxi plyne. Uvedená rozhodnutí by neměla uniknout Vaší pozornosti, neboť lze důvodně předpokládat, že závěru v nich učiněných, se budou držet soudy nižších stupňů.

Usnesení NS ČR sp.zn. 6 Tdo 1027/2012 z 31.10.2012

Právní věta: „Prudké a bezdůvodné snížení rychlosti vozidla řízeného pachatelem, které učinil v úmyslu vytrestat řidiče vozidla jedoucího za ním a které vedlo či mohlo vést k dopravní nehodě, naplňuje za splnění i ostatních zákonných podmínek znaky pokusu trestného činu ublížení na zdraví podle § 146 odst. 1 tr. zákoníku.“

Skutkový děj: V dané věci se jednalo o bohužel poměrně rozšířený jev tzv. „vybrždění“ vozidla po jeho předjetí. V tomto případě obviněný jako řidič osobního motorového vozidla při jízdě po mokré rychlostní komunikaci se po předjetí autobusu, v němž cestovalo 49 osob, zařadil do pravého jízdního pruhu těsně před tento autobus a vzápětí z rychlosti blížící se 100 km/hod náhle a bez patřičného důvodu, veden záměrem vytrestat řidiče autobusu, výrazně zbrzdil své motorové vozidlo. Dle názoru soudu jeho jednání nepochybně bezprostředně směřovalo k tomu, že zapříčiní dopravní nehodu (zejména střet obou motorových vozidel, popř. v důsledku intenzivního brzdění smyk autobusu a jeho následnou kolizi se svodidlem či s jiným motorovým vozidlem), při níž bude vedle škody na cizím majetku způsobena také závažnější újma na zdraví osob cestujících v autobuse, popř. osob spolucestujících s obviněným. Ke zranění osob v tomto případě naštěstí nedošlo.

Závěr pro praxi: NS ČR v tomto případě vyslovil myšlenku, že tzv. „vybrždování“ s následnou srážkou vozidel nemusí být kvalifikováno pouze jako trestný čin poškození cizí věci dle § 228 tr. zákoníku se sazbou tr. odnětí svobody až na 1 rok, ale toto jednání je třeba kvalifikovat jako ublížení na zdraví dle § 146 odst. 1 tr. zákoníku, sic ve stádiu pokusu. U tohoto trestného činu je pak trestní sazba již v rozpětí 6 měsíců až 3 let.

Usnesení NS ČR sp.zn. 6 Tdo 901/2012 z 30.8.2012

Právní věta: „O zavinění pachatele přečinu těžké újmy na zdraví z nedbalosti podle §147 odst. 1 tr. zákoníku svědčí mimo jiné i okolnost, že mu nic nebránilo ve snížení rychlosti vozidla před přechodem pro chodce, pokud včas vnímal přítomnost poškozeného na chodníku v blízkosti přechodu pro chodce a jeho chování. Jestliže však pachatel v blízkosti přechodu pro chodce nevěnoval náležitou pozornost situaci v provozu a zejména nedbal zvýšené opatrnosti při výskytu dětí u přechodu pro chodce, odůvodňuje to závěr nejen o zaviněném porušení povinností pachatele vyplývajících z ustanovení § 5 odst. 1 písm. d), h) zákona č. [361/2000 Sb.](#), o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu), ale i o existenci nedbalosti jako zákonného znaku citovaného přečinu.“

Skutkový děj: Uvedené rozhodnutí se zabývá problematikou zavinění řidiče a srážky s nezletilým chodcem na přechodu pro chodce, který vstoupil na přechod po předchozím pokynu matky, který se následně snažila marně odvolat, a to bez ohledu na krátkou vzdálenost od blížícího se vozidla obžalovaného. V dané věci NS ČR uvedl, že jestliže při dopravní nehodě spolupůsobilo při následku uvedeném výše více příčin (jednání obviněného a poškozeného), je třeba hodnotit každou příčinu co do jejího významu pro vznik následku zvlášť a určit její důležitost pro následek, který z jednání obviněného nastal. V tomto případě poškozený - šestileté dítě - před nehodou pobíhal po chodníku v bezprostřední blízkosti své matky a tito směřovali k řádně vyznačenému přechodu pro chodce, přičemž obviněný (řidič) nebyl ve výhledu na tuto skupinku osob nijak omezen. Obviněnému tudíž nic nebránilo v tom, aby přítomnost poškozeného na chodníku při pravém okraji vozovky, resp. v blízkosti přechodu pro chodce včas zaregistroval, aby obezřetně sledoval počínání poškozeného a před přechodem pro chodce snížil rychlost jízdy tak, aby pro případ, že poškozený náhle vstoupí do vozovky, zabránil střetu svého vozidla s poškozeným. Obviněný však v blízkosti přechodu pro chodce nevěnoval náležitou pozornost situaci v provozu a zejména nedbal zvýšené opatrnosti, kterou si vzniklá situace vyžadovala. V důsledku toho na poškozeného odpovídajícím způsobem nezareagoval.

Závěr pro praxi: V tomto rozhodnutí NS ČR jasně naznačil, že porušení povinnosti řidiče dbát zvýšené míry opatrnosti před přechodem pro chodce, kdy výhled není ničím omezen je kvalitativně nadřazen porušení povinnosti chodce - dítěte spočívající v povinnosti řádně se přesvědčit, že s ohledem na vzdálenost a rychlost jízdy přijíždějících vozidel nedonutí při přecházení jejich řidiče k náhlé změně směru nebo rychlosti jízdy.

Usnesení NS ČR sp.zn. 4 Tdo 947/2012 z 11.9.2012

Právní věta: „Jestliže pachatel jako řidič osobního motorového vozidla v dostatečném časovém předstihu mohl a měl vidět poškozeného přijíždět v protisměru před uskutečněním vlastního předjíždění jiného vozidla, tento úkon neměl zahájit nebo ho měl přerušit. V opačném případě odpovídá za protiprávní účinek předpokládáný u přečinu usmrcení z nedbalosti podle § 143 odst. 1, odst. 2 tr. zákoníku bez ohledu na to, zda poškozený jel nepřiměřenou rychlostí. Naopak v případě, že se nepřiměřenou rychlostí přiblíží v protisměru přijíždějící vozidlo a dojde ke střetu vozidel, jelikož předjíždějící řidič v důsledku zcela neočekávatelného, rychlého přiblížení protijedoucího vozidla již nestihne předjíždění přerušit či dokončit, lze podle okolností dokonce uvažovat o neexistenci trestní odpovědnosti předjíždějícího řidiče.“

Skutkový děj: Toto rozhodnutí se týká trestní odpovědnost předjíždějícího řidiče za přečin usmrcení z nedbalosti. V tomto případě obviněný, jako řidič osobního vozidla zn. BMW 320 D, v místě před mírnou levotočivou zatáčkou, se plně nevěnoval řízení vozidla, předjížděl traktor zn. Zetor, s přívěsem v době, kdy v protisměru přijížděl motocykl zn. Yamaha YZF 1000. Na úrovni kabiny traktoru se v levé části vozovky čelně s motocyklem srazil, přičemž řidič motocyklu při střetu a následném pádu vpravo mimo komunikaci utrpěl zranění, na jejichž následky na místě zemřel. NS

ČR označil za primární příčinu vzniklé dopravní nehody jednání obviněného, který se rozhodl se svým vozidlem předjet jiné vozidlo v okamžiku, kdy se v protisměru ve svém jízdním pruhu přibližoval poškozený na motocyklu. Tohoto bylo přitom možné spatřit na vzdálenost a v čase, jež obviněnému umožňovaly předjížděcí manévry přerušit, resp. jej nedokončit a zařadit se za traktor s přívěsem jedoucím v jeho směru jízdy. Za rozhodující NS ČR uvedl skutečnost, že obviněný podle provedených důkazů motocyklistu přijíždějícího v protisměru mohl vidět s dostatečným předstihem, a tudíž na něj měl i odpovídajícím způsobem reagovat způsobem své další jízdy.

Závěr pro praxi: Za kvalitativně silnější porušení povinnosti NS ČR posoudil jednání řidiče spočívající v takovém jednání, kdy řidič, přestože je schopen v dostatečné vzdálenosti vidět v protisměru přijíždějící vozidlo/motocykl, přesto zahájí předjížděcí manévry, který následně nezvládne dokončit, než povinnost v protisměru přijíždějícího vozidlo/motocyklu spočívajícího v povinnosti dodržet maximální povolenou rychlostí. Pokud by však přijíždějící vozidlo/motocykl nebyl schopen v důsledku nepřiměřené rychlosti tohoto vozidla/motocyklu zahlédnout ve chvíli zahájení předjížděcího manévru ani v jeho průběhu již není možné tento manévry přerušit, je na místě uvažovat o jeho beztrestnosti.

Usnesení NS ČR sp.zn. 6 Tdo 143/2011 z 29.3.2011

Právní věta: „Zásada tzv. omezené důvěry v dopravě znamená, že řidič motorového vozidla může spoléhat na dodržení dopravních předpisů ostatními účastníky provozu na pozemních komunikacích, nevyplývá-li z konkrétní situace opak. Výjimkou z této zásady jsou případy, kdy ze situace v provozu na pozemních komunikacích vyplývá povinnost dbát zvýšené opatrnosti nebo s předstihem reagovat na situaci, aby bylo zabráněno kolizi (např. na komunikacích nebo v jejich blízkosti se pohybují děti, osoby těžce zdravotně postižené, přestárlé, zjevně volně pobíhající zvířata nebo to vyplývá z existence instalovaných dopravních značek). Důvodně spoléhat na to, že tito účastníci silničního provozu dodrží pravidla silničního provozu může jen v případě, pokud z konkrétních okolností neplyne obava, že tomu tak nebude. Mohou však nastat situace, kdy i tito účastníci vytvoří řidiči svým náhlým neočekávaným a nepředvídatelným vstoupením do vozovky překážku, jež může být pro řidiče i objektivně nezvládnutelná. V takovém případě řidič neodpovídá za vzniklý protiprávní následek.“

Skutkový děj: V tomto případě, byl obviněný uznán vinným trestným činem dle § 224 trestního zákona, kterého se dopustil tím, že při průjezdu úseku táhlé mírné levotočivé zatáčky mimo obec, před přechodem pro chodce v blízkosti místní ZOO, vyznačeným příslušným svislým i vodorovným dopravním značením, při rychlosti zhruba 100 km/h, srazil a usmrtil v blízkosti přechodu pro chodce chodkyni A. K., pohybující se původně souběžným směrem při pravé krajnici silniční komunikace. V okamžiku, kdy se chodkyně rozhodla přejít vozovku prostoru 5 až 10 m před začátkem přechodu pro chodce ve směru jízdy vozidla a ve vzdálenosti 34,6 m před vozidlem, již řidič vlivem nepovolené a nepřiměřené rychlosti, přes okamžité brzdění a uhýbání vlevo, již nedokázal vozidlo zastavit, zpomalit, či na celkem 11 m široké komunikaci provést výhybný manévry potřebný k zabránění střetu a způsobil již výše popsany následek.

Závěr pro praxi: Toto rozhodnutí se blíže zabývá jednou ze základních zásad hrajících v případech dopravních nehod roli, a to tzv. zásadou omezené důvěry v dopravě, resp. stanoví, kdy a za jakých okolností se tato zásada neuplatní. V daném případě tak NS ČR uzavřel, že řidič motorového vozidla blížícího se k přechodu pro chodce řádně označeného, vidící pohybovat se osoby směrem k přechodu pro chodce, je povinen dbát zvýšené opatrnosti a přizpůsobit rychlost vozidla a předvídat možnost, že se osoby pokusí přejít vozovku i mimo tento přechod. Jedná se jistě o poměrně přísné posouzení, kladoucí na řidiče značnou dávku předvídatelnosti, nicméně je třeba vést tyto závěry v patrnosti.

Z výše uvedených případů, ale samozřejmě nejen z nich je patrné, že zvýšená opatrnost a značná

dávka předvídání je při řízení motorového vozidla skutečně na místě. Právě dodržení těchto faktorů pravděpodobně mohlo fatálním a nevratným následkům v popsanych případech zabránit.

Mgr. Josef Zeman,
advokát

[Advokátní kancelář Hartmann, Jelínek, Fráňa a partneři, s.r.o.](#)

Sokolovská 49
186 00 Praha 8 - Karlín

Tel.: +420 225 000 400
Fax: +420 225 000 444
e-mail: recepcepha@hjf.cz

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů , judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Podmíněné upuštění od trestního stíhání: racionální odklon u právnických osob](#)
- [Zkreslené vzpomínky v trestním řízení vedeném pro pohlavní zneužívání](#)
- [Přenositelnost důkazů z daňového do trestního řízení](#)
- [Praktický návod na úspěch žádosti o podmíněné propuštění od roku 2026](#)
- [Přijetí prohlášení viny a povinnost soudu vypořádat námitky poškozeného](#)
- [Podmínky pro uložení trestu vyhoštění cizince](#)
- [Zamyšlení nad systémem alternativních trestů: poznámky na pozadí mezinárodní vědecké konference „Rethinking Sentencing: Are We Getting Justice Right?“](#)
- [Správné určení počátku běhu lhůty pro podání stížnosti proti usnesení soudu, kterým se nařizuje výkon trestu odnětí svobody](#)
- [Rozšiřování státní moci při implementaci acquis EU: český fenomén gold-platingu na příkladu konfiskační směrnice](#)
- [Změna způsobu určování výše peněžité pomoci obětem: Řešení všech dosavadních problémů?](#)
- [Uplatnění adhezního nároku v trestním řízení a správním řízení](#)